

МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗПОДІЛУ БАНКІВСЬКОГО ПРИБУТКУ

***Мурашко Б.М., студент магістратури,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА,
Накісько Є.О., студентка магістратури,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМ. С. КУЗНЕЦЯ***

Основною метою організації банківської, як і будь-якої іншої діяльності є отримання прибутку, який забезпечує стійкість діяльності фінансово-кредитної установи, виступає основним джерелом доходів та надходжень коштів акціонерам та власникам банківського капіталу, основою подальшої діяльності та конкурентоспроможності банківської установи на ринку фінансових послуг.

Ефективне управління прибутковістю ґрунтується на сучасних методах аналізу та розподілу банківського прибутку з врахуванням інтересів власників, акціонерів та стратегічних напрямів розвитку банківської установи.

Прибуток – це основний показник ефективності діяльності комерційного банку, а його максимізація є основною метою при забезпеченні стійкого тривалого функціонування та міцної позиції на ринку. В даний час в економічній літературі немає однозначного визначення поняття «прибуток комерційного банку». Сутність прибутку як економічної категорії, більшістю вчених розглядається як «частина додаткової вартості продукту, що реалізується господарюючим суб'єктом, та яка залишається після покриття витрат виробництва». Отже, об'єктивна основа існування прибутку пов'язана з необхідністю первинного розподілу додаткового продукту.

Досліджуючи сутність поняття «прибуток банку», можна зробити висновок про те, що більшість вітчизняних науковців трактують його саме з точки зору бухгалтерського підходу. Узагальнюючи поняття прибутку як економічної категорії, так і з позиції банківської діяльності, сформулювати визначення прибутку можна так: прибуток – це виражений у грошовій формі дохід власника на вкладений капітал, плата за працю, за ризик ведення фінансово-господарської діяльності, який є різницею між сукупним доходом і сукупними витратами в процесі здійснення цієї діяльності.

Роль прибутку полягає в тому, що він є основним внутрішнім

джерелом збільшення власного капіталу банку і ресурсів для зростання його активних операцій. При цьому, прибуток є постійно відтворюваним джерелом, на відміну від інших внутрішніх джерел формування капіталу. В практиці функціонування банку використовуються декілька показників прибутку: економічний, балансовий, прибуток до оподаткування, чистий, а також нерозподілений прибуток. У загальному плані прибуток, що залишається в розпорядженні банку, залежить від трьох «глобальних» компонентів: доходів, витрат і податків, сплачуваних до бюджету. Зіставлення темпів зростання цих компонентів дозволяє оцінити, який з факторів зробив позитивний або негативний вплив на прибуток. Джерелами доходів кредитної організації є різні види її діяльності. При цьому доходи поділяються на:

1. Операційні доходи, які включають: процентні доходи; комісійні доходи; доходи від операцій на фінансових ринках; доходи від торгових операцій з іноземною валютою.

2. Дохід від побічної діяльності банку.

3. Інші доходи.

До банківських доходів належать ті, які напряму пов'язані з банківською діяльністю, визначеною Законом України «Про банки і банківську діяльність» [1].

Внаслідок специфіки банківської діяльності основна маса доходів банку припадає на операційні доходи, а саме на процентні доходи. В основному ці доходи від надання кредитів клієнтам або від розміщення тимчасово вільних грошових коштів у центральному та комерційних банках, а також процентні доходи від вкладень в боргові зобов'язання. Вони піддаються управлінню більшою мірою, ніж інші види доходів, оскільки їх обсяг залежить від суми залишків по групі активів, що приносять процентний дохід, від рівня процентної ставки, а також від порядку нарахування відсотків. В останні кілька років у основної частини вітчизняних банків процентні доходи становлять понад 70% загального обсягу доходів. Комісійні доходи – це друге за значимістю джерело доходів. Величина комісійної винагороди банку прямо пов'язана з обсягом наданих послуг і встановленими тарифами за їх надання.

Слід зазначити, що у більшості комерційних банків відбувається збільшення питомої ваги комісійних доходів у загальному обсязі всіх доходів. Це пояснюється тим, що комісійні доходи більш стабільні, ніж процентні.

Одержання комісійних доходів майже не пов'язане з ризиком

втрати вартості вкладених активів (крім гарантійних операцій). У ряді випадків по окремих кредитних операціях банк може одержувати одночасно і процентний дохід, і комісійний.

Ще одне важливе джерело доходів – це доходи від операцій на фінансових ринках, тобто, від купівлі-продажу цінних паперів, іноземної валюти, дорогоцінних металів. Решта видів доходів є в основному нерегулярними джерелами надходжень банку.

Банк повинен забезпечити не тільки достатність обсягу доходів для покриття своїх витрат, але і ритмічність їх надходження. Іншими словами, потік доходів повинен бути розподілений в часі відповідно з періодичністю утворювання банком витрат. Угруповання витрат банку здійснюється аналогічно угрупованню доходів.

Зазвичай витрати комерційного банку класифікують наступним чином:

1. Операційні витрати, які включають: процентні витрати; комісійні витрати; витрати за операціями на фінансових ринках; та інші.
2. Витрати по забезпеченню функціонування діяльності банку.
3. Інші витрати.

Найбільшу частину витрат звичайного комерційного банку становлять витрати на залучення коштів, а точніше, плата за їх використання, тобто процентні витрати.

Контроль процентних витрат здійснюється за допомогою аналізу депозитної політики банку. Особливу групу витрат складають витрати, пов'язані з формуванням резервного фонду, призначеного для покриття можливих збитків і втрат за позиками, можливих збитків по інших активних операціях, по дебіторській заборгованості, по знеціненню різних видів цінних паперів [2].

Комерційні банки прагнуть до обґрунтованого зниження витрат. Одним з методів контролю за обґрунтованістю витрат банку, орієнтованого на їх раціональне зниження, є бюджетування, яке являє собою складання системи взаємопов'язаних фінансових планів (балансів) комерційного банку.

Системоутворюючими методами аналізу формування прибутку банку – є оцінка динамічних показників зміни банківського прибутку, оцінка та аналіз показників прибутковості діяльності банку, вертикальний та горизонтальний аналізи прибутку за видами діяльності, аналіз процентної маржі, факторний аналіз банківського прибутку, аналіз динаміки прибутку в цілому, за складом і структурою, аналіз фінансової міцності банку, оцінка виконання плану прибутку тощо.

На формування прибутку, як фінансового показника роботи банку, що відображається в обліку та офіційній фінансовій звітності, впливає: встановлений порядок визначення результатів діяльності банку, обчислення собівартості банківських продуктів та загально банківських витрат, визначення прибутків (збитків) від фінансових операцій та іншої діяльності.

Сума прибутку, яку банк має у своєму розпорядженні після сплати всіх податків та обов'язкових платежів може використовуватися практично без обмежень і розподіляється за рішенням загальних зборів акціонерів банку відповідно до чинного статуту.

Прибуток, отриманий комерційним банком, є матеріальною основою його подальшого функціонування та його рейтингу на банківському ринку. Основними джерелами формування прибутку банку виступають банківські доходи (процентні, комісійні, торгівельні інші), небанківські та непередбачені доходи, а завданням системи управління прибутку банківської діяльності, є недопущення зниження прибутковості діяльності банківської системи.

Література.

1. Закон України «Про банки і банківську діяльність» [Електронний ресурс] Закон від 07.12.2000 № 2121-III. – Режим доступу: zakon1.rada.gov.ua.
2. Малік М.Й. Фінансовий аналіз у комерційному банку як складова частина управління його операціями [Електронний ресурс] / М.Й. Малік, О.А. Нужна // Економічний форум. – 2011. – № 1. Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ekfor/2011_1/28.pdf.

АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

***ОРЕЛ А.М., К.Е.Н., СТАРШИЙ ВИКЛАДАЧ,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА***

Антикризове управління організацією є складним і комплексним процесом, що вимагає використання різноманітного арсеналу інструментів, нестандартних управлінських рішень, досвіду і знань. Беручи до уваги різноманіття факторів внутрішнього і зовнішнього середовища аграрного сектору, які впливають на виникнення і розвиток кризових ситуацій, формування системи антикризового